

Földünk–környezetünk

Készült a Nemzeti Tankönyvkiadó Kerettantervcsalád Földünk-Környezetünk programja alapján.

/Óraterv : Az A változat módosítása

Heti 2-2 óra

Évi 74-74 óra /

Célok és feladatok

A Nemzeti alaptanterv Földünk–környezetünk műveltségi területében megfogalmazott tartalmi és fejlesztési követelmények szerint a műveltségi terület és az ezt megjelenítő földrajz tantárgy alapvető feladata, hogy megismertesse a tanulókat szűkebb és tágabb környezetünk természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőivel, folyamataival. Felismertesse a folyamatok között megfigyelhető alapvető összefüggéseket, kölcsönhatásokat. A földrajz tanulása során alakul ki a tanulóknál a mindennapi élet szempontjából döntő fontosságú térbeli és időbeli tájékozódási képesség.

A Földünk–környezetünk műveltségi terület a napjainkban lejátszódó társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok vizsgálatát állítja a középpontba. A komplex, természeti és társadalmi-gazdasági jelenségeket, folyamatokat egyaránt bemutató tananyag feldolgozásának célja a tanulók szemléletének formálása, a földrajzi gondolkodás képességének megalapozása. Az általános iskolai földrajzoktatás során a pusztán tényközlő tananyagátadás helyett a hangsúlyt a természeti, társadalmi-gazdasági és a környezeti folyamatok vizsgálatára, az összefüggések és az általános törvényszerűségek megvilágítására kell helyezni.

A földrajztanítás kiemelten fontos feladata, hogy fejlessze a tanulók környezeti érzékenységét, megértesse velük a helyi, a regionális és a globális környezeti problémák, az emberre veszélyes folyamatok felismerésének, mérséklésének és megakadályozásának fontosságát és lehetőségeit. A tantárgy tartalmának elsajátítása során tudatosulnia kell a tanulóknál, hogy az emberiség jövőjét meghatározó kihívások döntően földrajzi problémákból indulnak ki.

A 7–8. évfolyam feladata, hogy megismertesse a tanulókat az egyes kontinensek és országok természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőivel. A tananyag feldolgozása során a távoli tájak földrajzi jellemzőinek megismerése után jutunk el Európa, a Kárpát-medence és végül hazánk bemutatásához. Vizsgálódás középpontjában a természeti, a társadalmi-gazdasági és a környezeti folyamatok, jelenségek, valamint napjaink eseményei állnak. Földünk népeinek, országaiknak megismerése nagymértékben hozzájárul a különböző kultúrák iránti érdeklődés kialakításához, a másság megértéséhez és elfogadásához. Elősegíti, hogy reális kép alakuljon ki a tanulóknál nemzeti értékeinkről, a magyarság világban elfoglalt helyéről, hazánk természeti, társadalmi-gazdasági adottságairól valamint európai integrációjáról.

A Földünk–környezetünk műveltségi terület tartalmának feldolgozása során fejlődik a tanulók földrajzi-környezeti gondolkodása, helyi, regionális és globális szemlélete. Megértik, hogy a természet egységes egész, a Föld egységes, de állandóan változó rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást. A műveltségi terület minden jelenséget és folyamatot változásában, fejlődésében mutat be, megvilágítva azok okait és lehetséges következményeit is. Így fokozatosan kialakulhat a tanulók környezetért felelős magatartása.

Fontos, hogy a műveltségi terület, és így a tantárgyi oktatás tartalmi és képességfejlesztési szempontból történő megalapozása már az alsó tagozaton – az Ember a természetben műveltségi területben megfogalmazottak alapján – megkezdődik. A felső tagozaton azonban a Földünk–környezetünk műveltségi terület tartalmi és képességfejlesztési feladatai már nemcsak az Ember a természetben, hanem az Ember és társadalom műveltségi terület bizonyos elemeihez is szervesen kapcsolódnak. Ezek a kapcsolatok is hangsúlyozzák a földrajz integrált jellegét, valamint a természeti és társadalmi-gazdasági jelenségek, folyamatok összefüggéseinek megvilágításában és kölcsönhatásainak feltárásában betöltött szerepét.

A műveltségterület tantárgyi rendszere és óraszámai

Évfolyam					7.		8.	
					A		A	
Földrajz					2		2	
Összesen					2		2	

A tanulók értékelése

A tanulói teljesítmények értékelése három egymáshoz szorosan kapcsolódó részelemből tevődik össze: a földrajzi-környezeti az ismeretek, az ismeretek alkalmazásának képessége, a földrajzi kompetenciákban való jártasság.

A tanulói teljesítmény értékelése szempontjából az alapvető ismeretelemek elsajátítása mellett döntő fontosságú, hogy a tanulók milyen mértékben sajátították el a legfontosabb földrajzi kompetenciákat, kiemelten a földrajzi térben való tájékozódás képességét, a földrajzi tartalmú információszerzés és az információk feldolgozásának, értelmezésének képességét.

A tanulói teljesítmény értékelésére sokféle lehetőség és mód kínálkozik:

- Az alapfogalmak és összefüggések megértésének ellenőrzése rövid írásos, illetve szóbeli felelet, frontális foglalkozás formájában.
- A nagyobb témaegységek feldolgozását követően az elsajátított ismeretek és képességek szintjének ellenőrzése írásbeli feladatlap segítségével.
- Egyéb tanulói tevékenységek értékelése: tanórai tevékenység; szerepvállalás a csoportmunka során; terepi munka, megfigyelések elvégzése és a tapasztalatok értelmezése, illetve egyszerű jegyzőkönyv készítése; gyűjtőmunka és az összegyűjtött információk különböző formában történő feldolgozása (írásbeli vagy szóbeli beszámoló, tábló, rajz stb.).
- Egy-egy kiválasztott témához kapcsolódó rövid szóbeli vagy írásbeli beszámoló, leírás, rajz készítése.
- Tanári irányítással, csoportmunkában vagy egyénileg végzett egyszerű projektmunka.

A tanterv és tárgyi feltételek	alkalmazásához	szükséges	speciális	képesítési	követelmények
--------------------------------	----------------	-----------	-----------	------------	---------------

A tanterv alkalmazásához elegendő az alapfokú oktatásra vonatkozó törvényi feltételek teljesítése. A tanterv minél sikeresebb alkalmazásához emellett javasoljuk a környezeti neveléshez kapcsolódó szakmai továbbképzésen való részvételt.

Ugyancsak a tantervben megfogalmazottak teljesítését segíti, ha az intézmény szakmai közössége kidolgozza a terepi munka, valamint a lakóhelyen, illetve környékén található intézmény vagy üzem látogatásának módját és lehetséges beépítését a helyi programba.

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A megfelelő tankönyvek kiválasztásánál az alábbi szempontokat tartjuk kiemelten fontosnak:

- Tartalmi szempontból feleljen meg a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tartalmi és fejlesztési irányelveknek.
- A tudományos pontosság párosuljon az életkori sajátosságoknak megfelelő megfogalmazással és az ismeretek jól érthető, értelmezhető megfogalmazásával. Az ismereteket rendszerezetten, logikailag összekapcsolható módon közvetítse.
- Legyen alkalmas arra, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a tantárgy iránt. (Megfelelő minőségű és tartalmú képanyag; didaktikus ábrák; érdekességek bemutatása; továbbgondolkodásra, bűvárkodásra alkalmas feladatok stb.). Szemléletmódjával közvetítse a természeti és a kulturális értékek felismerésének és megőrzésének fontosságát, és ösztönözzön a felelős környezeti magatartásra.
- A tankönyv tananyag-elrendezése, szerkezete tegye lehetővé a differenciált tanórai és tanórán kívüli munka megszervezését.
- Adjon segítséget az egyes témakörökben elsajátított ismeretek rendszerezésében. Tartalmazzon az ismeretek elsajátítását ellenőrző, illetve a ismeretek alkalmazását igénylő, a földrajzi kompetenciák elmélyítését segítő feladatokat.

Földrajz 7–8. évfolyam

Célok és feladatok

Fejlődjön a tanulók földrajzi térben való tájékozódási képessége. Legyenek képesek önállóan a szemléleti, tanári irányítással az okfejtő térképolvasásra különböző tartalmú és méretarányú földrajzi térképeken. Ismerjék a földrajzi térben való eligazodáshoz nélkülözhetetlen topográfiai fogalmakat.

Szerezzenek jártasságok az információszerzés- és feldolgozás különféle módszereinek alkalmazásában. Alakuljon ki bennük az igény az önálló, a szűkebb és tágabb földrajzi környezet alaposabb megismerését segítő földrajzi tartalmú információszerzésre. Legyenek képesek a megszerzett ismeretek és információk alkalmazására a mindennapi élet társadalmi-gazdasági és környezeti jelenségeinek, folyamatainak megértésében.

A tanulók alkalmazzák a természeti, a környezeti és a társadalmi-gazdasági megfigyelések módszereit és eszközeit. Legyenek képesek földrajzi tartalmú adatokat értelmezni, és azokból következtetéseket levonni, véleményeiket, észrevételeiket szabatosan megfogalmazni. Legyenek helyes képzeik a földrajzi környezet elemeinek (pl. óceánok, kontinensek, hegységek, népesség, termelés) méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok nagyságrendjéről.

A tanulókat ismerjék meg az egyes kontinensek és a főbb országok általános természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőit. Ismerjék fel a kontinensek, a tipikus tájak és országok regionális jellemzőit, a közöttük lévő hasonlóságokat és különbségeket. Vegyék észre a természeti és a társadalmi adottságok szerepét a gazdasági fejlődés sajátosságaiban. Értsék meg, hogy az egyes adottságok szerepe, jelentősége az idők során változhat.

A tananyag elsajátítása, Földünk népeinek, országainak megismerése járuljon hozzá a különböző kultúrák iránti tisztelet és érdeklődés kialakításához, a társadalmi-gazdasági fejlődés eltérő lehetőségeinek és módjainak megértéséhez, elfogadásához.

Hazánk földrajzi jellemzőinek megismerése segítse elő, hogy reális kép alakuljon ki a tanulóknál nemzeti értékeinkről, a magyarság világban elfoglalt helyéről, hazánk természeti, társadalmi-gazdasági adottságairól, valamint európai integrációjáról.

A tantárgy tanulása során a tanulók összefüggéseikben ismerjék meg a környezetkárosító folyamatokat, ezek forrásait, megelőzésük és megszüntetésük lehetséges módjait is. Értsék meg, hogy a környezet károsodása nem ismer országhatárokat, a károk megakadályozása érdekében nemzetközi összefogásra, együttműködésre van szükség. Lássák be az egyéni felelősség fontosságát a környezetkárosító folyamatok mérséklésében.

Tartalmak

7. évfolyam

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
-------------------	---------------------------------	-------------------	-------------------------------	----------------------	--------------------

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	1. Kalandozás távoli tájakon - Afrika 1.1. Fekvése, határai, természeti adottságok	4	A kontinens helye a földgömbön. A szerkezeti felépítés jellemzői. A természetföldrajzi övezetesség jellemzői a kontinensen. Vízrajzi sajátosságok. Természeti erőforrások. Tipikus tájak: sivatagok, oázisok, esőerdő. A természeti környezet állapota. Alapvető összefüggések: Földrajzi helyzet és a természetföldrajzi övezetesség jellemzői.	Helymeghatározási feladatok a térképen. Tematikus térképek elemzése, adatok leolvasása, összevetése, alapvető összefüggések felismerése és megfogalmazása. Éghajlati diagramok elemzése, összevetése, az adatok alapján az éghajlat jellemzőinek megfogalmazása. Tájleírás készítése tipikus tájakról önállóan gyűjtött képek alapján. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Kiselőadás a kontinens megismeréséről, a magyar geográfusok szerepéről. Afrika tájait bemutató tájleírásrészletek gyűjtése, megbeszélése. Információk gyűjtése, irányított kiselőadás a védett természeti értékekről és a környezetet veszélyeztető folyamatokról.	Ember a természetben Ember és társadalom Magyar nyelv és irodalom Informatika 1, 2, 3, 4, 6, 8.
Kulcskompetenciák: K, n, lk, é k, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	1.2. Né pessége, társadalmi képe	3	Fehér-Afrika, Fekete-Afrika. Kulturális és vallási eltérések. Né pességnövekedés. Éhségövezet. Alapvető összefüggések: A né pességnövekedés és a társadalmi problémák.	Tematikus térképek elemzése, adatok leolvasása, összevetése, alapvető összefüggések felismerése és megfogalmazása. A kontinensen élő főbb népcsoportok jellemzése. Né pességföldrajzi adatok ábrázolása grafikonon, az adatok elemzése. Jellegzetes településtípusok, építkezési szokások és építőanyagok bemutatása. Információk gyűjtése, beszámoló, kiselőadás összeállítás a sajátos kulturális szokásokról, ételekről, táplálkozási szokásokról. Információk gyűjtése a kontinens környezeti problémáiról, a kiváltó okokról és a megoldás lehetőségeiről.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Művészetek 1, 2, 3, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	1.3. A gazdasági élet jellemzői	3	A mezőgazdálkodás jellemző típusai, terményei. Az ásványkincsek kitermelése, a bányászat szerepe. A gazdaság legfontosabb ágai. A gazdasági fejlettség területi különbségei. Trópusi-, Észak- és Dél-Afrika gazdaságának sajátos vonásai. A fejlődés lehetőségei és nehézségei. Alapvető összefüggések: A szerkezetei felépítés és az ásványkincsek előfordulása. A mezőgazdálkodás jellemzői és a természeti adottságok kapcsolata.	Tematikus térképek elemzése, az információk összevetése. Nyomtatott és elektronikus információhordozók alapján jellemző gazdasági adatok gyűjtése, rangsorok készítése. Adatsorok alapján az egyes térségek és néhány kiválasztott ország gazdasági jellemzőinek összevetése. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Terméklisták készítése a hazánkban is kapható Afrikából származó termékek alapján. A származási hely azonosítása a kontinens térképén. Afrikai életképeket bemutató felvételek, filmrészletek, leírások elemzése és ismertetése. Aktuális hírek, újságcikkek gyűjtése és ismertetése.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Életvitel és gyakorlati ismeretek 1, 2, 3, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	2. Kalandozás távoli tájakon - Ausztrália-Óceánia 2.1. Amiről a térkép mesél, természeti adottságok	3	Elhelyezkedése a földgömbön Szerkezetei felépítés, vízrajzi, éghajlati jellemzők. Természeti erőforrások. Óceánia felosztása, szigettípusok. Alapvető összefüggések: Földrajzi helyzet és a természetföldrajzi övezetesség jellemzői. A szerkezetei felépítés és az ásványkincsek előfordulása.	Helymeghatározási feladatok a térképen. Tematikus térképek elemzése, adatok leolvasása, összevetése, alapvető összefüggések felismerése és megfogalmazása. Éghajlati diagramok elemzése, összevetése, az adatok alapján az éghajlat jellemzőinek megfogalmazása. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Kiselőadás a kontinens felfedezéséről és benépesítéséről. Ausztrália és Óceánia tipikus tájait bemutató tájleírásrészletek gyűjtése, megbeszélése. Információk gyűjtése, irányított kiselőadás a védett természeti értékekről és a környezetet veszélyeztető folyamatokról	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom 1, 2, 3, 4, 6, 8.
Kulcskompetenciák: K, n, lk, é, k, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	2.2. Társadalmi-gazdasági jellemzők.	2	Benépesülés. A mezőgazdálkodás jellemzői, fő terményei. Természeti erőforrások, ásványkincsek. A gazdaság legfontosabb ágai. Idegenforgalom. Alapvető összefüggések: A mezőgazdálkodás jellemzői és a természeti adottságok kapcsolata. A természeti adottságok és az idegenforgalom jelentősége.	Tematikus térképek elemzése, az információk értelmezése. Nyomtatott és elektronikus információhordozók alapján jellemző gazdasági adatok gyűjtése, rangsorok készítése a világgazdaságban betöltött szerep bemutatására. Terméklisták készítése a hazánkban is kapható a térségből származó termékek alapján. Életképeket bemutató felvételek, filmrészletek, leírások elemzése és ismertetése. Aktuális hírek, újságcikkek gyűjtése és ismertetése.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Életvitel és gyakorlati ismeretek Művészetek 1, 2, 3, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	3. Kalandozás távoli tájakon – Amerika, sarkvidékek 3.1. Fekvése, tagolódása, természeti adottságok	6	A kontinensek helye a földgömbön. Arktisz, Antarktisz. A szerkezeti felépítés jellemzői. Vízrajzi sajátosságok. A vízszintes és a függőleges természetföldrajzi övezetesség jellemzői a kontinensen. Természeti erőforrások. A természeti környezet állapota. Alapvető összefüggések: Földrajzi helyzet és a természetföldrajzi övezetesség jellemzői. A vízszintes és a függőleges övezetesség kapcsolata.	Helymeghatározási feladatok a térképen. Tematikus térképek elemzése, adatok leolvasása, összevetése, alapvető összefüggések felismerése és megfogalmazása. Éghajlati diagramok elemzése, összevetése, az adatok alapján az éghajlat jellemzőinek megfogalmazása. A függőleges övezetességet bemutató árba elemzése. Észak-, Közép- és Dél-Amerika természetföldrajzi jellemzőinek összevetése megadott szempontok alapján. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Kiselőadás a kontinens felfedezéséről. Tájleírás készítése egy tipikus tájakról önállóan gyűjtött képek alapján. A kontinens tipikus tájait bemutató tájleírásrészletek gyűjtése, megbeszélése. Kiselőadás a sarkvidékek felfedezéséről, az Antarktisz nemzeti jelentőségéről. Információk gyűjtése, irányított kiselőadás a védett természeti értékekről és a környezetet veszélyeztető folyamatokról	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom 1, 2, 3, 4, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, é, k, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	3.2. Latin-Amerika társadalmi-gazdasági jellemzői	4	Latin-Amerika, Angol-Amerika. Gyarmatosítás, népcsoportok keveredése. A népesség térbeli eloszlása, a városok népességének növekedése. A mezőgazdaság jellemzői. Iparosodó térségek, központok. Brazília, Mexikó. Alapvető összefüggések: A szerkezetei felépítés és az ásványkincsek előfordulása. A mezőgazdálkodás jellemzői és a természeti adottságok kapcsolata.	Népsűrűségi térkép elemzése. Népességföldrajzi adatok ábrázolása grafikonon, az adatok elemzése. A nagyvárosi élet jellemzőinek bemutatása képek, leírások alapján. A gazdasággal kapcsolatos tematikus térképek elemzése. Nyomtatott és elektronikus információhordozók alapján jellemző gazdasági adatok gyűjtése, rangsorok készítése a világ gazdaságban betöltött szerep bemutatására. Adatsorok alapján az egyes térségek és néhány kiválasztott ország gazdasági jellemzőinek összevetése. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Terméklisták készítése a hazánkban is kapható Latin-Amerikából származó termékek alapján. A származási hely azonosítása a kontinens térképén. Információk gyűjtése a kontinens környezeti problémáiról, a kiváltó okokról és a megoldás lehetőségeiről. Életképeket bemutató felvételek, filmrészletek, leírások elemzése és ismertetése. Kiselőadás a Latin-Amerika meghódításáról, benépesedéséről. Információk gyűjtése, beszámoló, kiselőadás összeállítása a sajátos kulturális szokásokról, ételekről, táplálkozási szokásokról. Aktuális hírek, újságcikkek gyűjtése és ismertetése.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Művészetek Életvitel és gyakorlati ismeretek 1, 2, 3, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A		A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, é, k, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	3.3. Amerikai Egyesült Államok	6		Benépesülés, bevándorlás. Természeti erőforrások. Övezetes mezőgazdaság, farmgazdálkodás. Gazdasági körzet, technológiai park. Kutatás-fejlesztés igényes ágazatok. Gazdasági és politikai nagyhatalom. Alapvető összefüggések: A szerkezeti felépítés és az ásványkincsek előfordulása. A mezőgazdálkodás jellemzői és a természeti adottságok kapcsolata. A társadalmi-gazdasági fejlettség és a világgazdasági vezető szerep kapcsolata.	Népsűrűségi térkép elemzése. Tematikus térképek elemzése. Nyomtatott és elektronikus információhordozók alapján jellemző gazdasági adatok gyűjtése, a világgazdasági vezető szerep igazolására. A gazdasági körzetek összehasonlítása. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Élet a farmon – a farmgazdálkodás jellemzőinek bemutatása. Terméklistán készítése a hazánkban kapható USA-ból származó termékek alapján. Információk gyűjtése a környezeti problémákról, a kiváltó okokról és a megoldás lehetőségeiről. A nagyvárosi élet jellemzőinek bemutatása képek, leírások alapján. Aktuális hírek, újságcikkek gyűjtése és ismertetése.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Idegen nyelv Művészetek Életvitel és gyakorlati ismeretek 1, 2, 3, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A		A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	4. Kalandozás távoli tájakon - Ázsia 4.1. Fekvése, tagolódása, természeti adottságok	5		A kontinens helye a földgömbön. A szerkezeti felépítés jellemzői. Vízrajzi sajátosságok. A vízszintes és a függőleges természetföldrajzi övezetesség jellemzői a kontinensen. Tipikus tájak: tajga, szubtrópusi és trópusi monszun éghajlatú területek. Természeti erőforrások. A természeti környezet állapota. Alapvető összefüggések: Földrajzi helyzet és a természetföldrajzi övezetesség. A kontinensen belüli helyzet és az éghajlati jellemzők.	Helymeghatározási feladatok a térképen. Magassági és mélységi adatok leolvasása, összevetése más kontinensek adataival. Tematikus térképek elemzése, adatok leolvasása, összevetése, alapvető összefüggések felismerése és megfogalmazása. Éghajlati diagramok elemzése, összevetése, az adatok alapján az éghajlat jellemzőinek megfogalmazása. Az egyes kontinensrészek természeti adottságainak összehasonlítása. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Adatok gyűjtése a kontinens természetföldrajzi jellemzőiről. Tájleírás készítése egy tipikus tájakról önállóan gyűjtött képek alapján. A kontinens tipikus tájait bemutató tájleírásrészek gyűjtése, megbeszélése. Információk gyűjtése, irányított kiselőadás a védett természeti értékekről és a környezetet veszélyeztető folyamatokról	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom 1, 2, 3, 4, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, é, k, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	4.2. Népek, országok	3	Kulturális, vallási és etnikai sokszínűség. A fejlődés eltérő lehetőségei és útjai. Alapvető összefüggések: Természeti adottságok és a népsűrűség. A vallás és a fogyasztási szokások, életmód kapcsolata. Gazdasági fejlettség és a világgazdasági szerep.	Népsűrűségi térkép elemzése. Népszéghöfödrajzi adatok ábrázolása grafikonon, az adatok elemzése. A népesség vallások szerinti megoszlását bemutató térképek elemzése. A gazdasággal kapcsolatos tematikus térképek elemzése. Nyomtatott és elektronikus információhordozók alapján jellemző gazdasági adatok gyűjtése, rangsorok készítése a világgazdaságban betöltött szerep bemutatására. Információk, adatok gyűjtése és összehasonlítása az elérő gazdasági fejlődés és fejlettség személtetésére. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Életképeket bemutató felvételek, filmrészletek, leírások elemzése és ismertetése. Kiselőadás a vallás és a mindennapi élet kapcsolatáról, a legnagyobb vallások sajátosságairól. Információk gyűjtése, beszámoló, kiselőadás összeállítása a sajátos kulturális szokásokról, ételekről, táplálkozási szokásokról. Aktuális hírek, újságcikkek gyűjtése és ismertetése.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Művészetek 1, 2, 3, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, é, k, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	4.3. Ország- óriások	4	Kína és India hasonló és eltérő természeti erőforrásai, a társadalmi-gazdasági fejlődés sajátosságai és jellemzői. Jelentőségük, szerepük a világban. Alapvető összefüggések: A történelmi múlt és gazdasági fejlődés sajátosságai. Természeti erőforrások és a gazdasági fejlődés jellemzői.	A természeti adottságok összehasonlítása, térképek, adatok alapján. Tematikus térképek összehasonlító elemzése. Népességföldrajzi adatok összevetése és elemzése. Nyomtatott és elektronikus információhordozók alapján jellemző gazdasági adatok gyűjtése, rangsorok készítése a világgazdaságban betöltött szerep bemutatására. A mezőgazdasági adottságok összevetése tematikus térképek segítségével. A mezőgazdasági termeléssel kapcsolatos adatok gyűjtése és elemzése. Információk, adatok gyűjtése és grafikonok készítése a gazdasági fejlődés sajátosságainak szemléltetésére. A fő gazdasági körzetek jellemzése térkép segítségével. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Terméklisták összeállítása a Kínából és Indiából származó hazánkban kapható termékekből. Életképeket bemutató felvételek, filmrészletek, leírások elemzése és ismertetése. Kiselőadás a hindu vallás és a mindennapi élet kapcsolatáról. Információk gyűjtése, beszámoló, kiselőadás összeállítása a sajátos kulturális szokásokról, ételekről, táplálkozási szokásokról. Aktuális hírek, újságcikkek gyűjtése és ismertetése.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Művészetek Életvitel és gyakorlati ismeretek 1, 2, 3, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, é, k, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	4.4. Japán	2	Sajátos természetföldrajzi adottságok. Sokoldalú fejlett ipar, technológiai park. Világgazdasági vezető szerep. Alapvető összefüggések: A geológiai adottságok a vulkánosság és a földrengésveszély kapcsolata. A természeti, a társadalmi-gazdasági adottságok és a sajátos fejlődés. A fejlődés és a világgazdasági vezető szerep.	A természetföldrajzi adottságok bemutatása különféle tematikus térképek segítségével. Nyomtatott és elektronikus információhordozók alapján jellemző gazdasági adatok gyűjtése, rangsorok készítése a világgazdaságban betöltött szerep bemutatására. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Terméklisták összeállítása a Japánból származó hazánkban kapható termékekből. Példák gyűjtése a hazánkban is megtelepedett japán vállalatokról. Életképeket bemutató felvételek, filmrészletek, leírások elemzése és ismertetése. Információk gyűjtése, beszámoló, kiselőadás összeállítása a sajátos kulturális szokásokról, ételekről, táplálkozási szokásokról. Kiselőadás a környezetszennyezés következményeiről és a megoldási lehetőségekről.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Művészetek Életvitel és gyakorlati ismeretek 1, 2, 3, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A		A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	4.5. Kelet- és Dél-kelet-Ázsia	2		Újonnan iparosodott országok. Eltérő adottságok és fejlődési utak. Világgazdasági szerep. Alapvető összefüggések: Japán szerepe a térség gazdasági fejlődésében	A természetföldrajzi adottságok bemutatása különféle tematikus térképek segítségével. Nyomtatott és elektronikus információhordozók alapján jellemző gazdasági adatok gyűjtése, rangsorok készítése a világgazdaságban betöltött szerep bemutatására. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Terméklisták összeállítása a térség országaiból származó hazánkban kapható termékekből. A származási helyek azonosítása térkép segítségével. Aktuális hírek, újságcikkek gyűjtése és ismertetése.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom 1, 2, 3, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, é, k, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	4.6. Délnyugat-Ázsia	2	Közel-Kelet. Kulturális és vallási különbségek. Meditterrán- és folyó menti öntözéses gazdálkodás. Földgáz- és kőolajbányászat. Világgazdasági jelentőség. Alapvető összefüggések: A természeti és a társadalmi adottságok és a fejlődés sajátosságai. A kőolaj- és földgázkészlet nagysága és a világgazdasági szerep. A történelmi emlékek és az idegenforgalom jelentősége.	A természetföldrajzi adottságok bemutatása különféle tematikus térképek segítségével. A kőolaj- és földgázkitermelés szerepének, világgazdasági jelentőségének bemutatása adatok, szemelvények alapján. Jellegzetes mezőgazdasági termények gyűjtése. A mezőgazdálkodás nehézségeinek és környezeti hatásának bemutatása képek, szemelvények segítségével. Életképeket bemutató felvételek, filmrészletek, leírások elemzése és ismertetése. Kiselőadás a vallás és a mindennapi élet kapcsolatáról. Információk gyűjtése, beszámoló, kiselőadás összeállítása a sajátos kulturális szokásokról, ételekről, táplálkozási szokásokról. Aktuális hírek, újságcikkek gyűjtése és ismertetése.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Művészetek 1, 2, 3, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A		A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	5. Tágabb lakóhelyünk: Európa 5.1. Fekvése, tagolódása, természeti adottságok	4		A kontinens helye a földgömbön, a felosztás szempontjai. A szerkezeti felépítés jellemzői. Vízrajzi sajátosságok. A természetföldrajzi övezetesség jellemzői a kontinensen. Természeti erőforrások. A természeti környezet állapota. Alapvető összefüggések: Földrajzi helyzet és a természetföldrajzi övezetesség. A kontinensen belüli helyzet és a természetföldrajzi jellemzők. Szerkezeti felépítés és az ásványkincsek.	Helymeghatározási feladatok a térképen. Magassági és mélységi adatok leolvasása, összevetése más kontinensek adataival. Tematikus térképek elemzése, adatok leolvasása, összevetése, alapvető összefüggések felismerése és megfogalmazása. Éghajlati diagramok elemzése, összevetése, az adatok alapján az éghajlat jellemzőinek megfogalmazása. Az egyes kontinensrészek természeti adottságainak összehasonlítása. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Tájleírás készítése egy tipikus tájakról önállóan gyűjtött képek alapján. A kontinens tipikus tájait bemutató tájleírásrészletek gyűjtése, megbeszélése. Információk gyűjtése, irányított kiselőadás a védett természeti értékekről és a környezetet veszélyeztető folyamatokról	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom 1, 2, 3, 4, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, é, k, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	5.2. Népeség, gazdasági fejlettség	3	A népesség területi eloszlása. Eltérő történelmi múlt, fejlettségi különbségek. Gazdasági tömörülések. Alapvető összefüggések: A népsűrűség és a természeti adottságok, illetve a gazdasági fejlettség kapcsolata. Történelmi múlt és a társadalmi-gazdasági fejlődés, fejlettség.	Népsűrűségi térkép elemzése. Népességföldrajzi adatok ábrázolása grafikonon, az adatok elemzése. A népesség nyelvek, nemzetiségek szerinti megoszlását bemutató térképek elemzése. A gazdasági fejlettséggel kapcsolatos tematikus térképek elemzése. Nyomtatott és elektronikus információhordozók alapján jellemző gazdasági adatok gyűjtése, rangsorok készítése. Információk adatok gyűjtése és összehasonlítása az elérő gazdasági fejlődés és fejlettség személtetésére. Példák gyűjtése különböző gazdasági tömörülésekre, együttműködésekre. Információk gyűjtése az elérő gazdasági fejlődés okairól, történelmi háttéréről. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Életképeket bemutató felvételek, filmrészletek, leírások elemzése és ismertetése. Aktuális hírek, újságcikkek gyűjtése és ismertetése.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Művészetek 1, 2, 3, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A		A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, egy, p, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, I, T	5.3. Az Európai Unió	2		Az Európai Unió kialakulása, működése, bővítése. A legfontosabb intézmények feladatai. Az Unió szerepe a világgazdaságban. Alapvető összefüggések: Az adottságok és az együttműködés kialakulásának szükségessége. Az együttműködés fokozatos kiszélesedése.	Az EU bővülésének követése térkép segítségével. Időszalag készítése az EU bővítéséről, az integráció fejlődése szempontjából fontos eseményekről, döntésekről. Az EU működésének bemutatása vázlatrajz, modell vagy szituációs játék segítségével. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Kiselőadás hazánk és az EU kapcsolatának alakulásáról, a csatlakozás lépéseiről. Aktuális hírek, újságcikkek gyűjtése és ismertetése az integráció működésével kapcsolatban.	Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom 1, 2, 3, 8.
Kulcskompetenciák: K, n, lk, é, k, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	5.4 Észak-Európa	3		Természeti és társadalmi-gazdasági jellemzők. A különböző erőforrások országonként eltérő szerepe a gazdaság fejlődésében. Alapvető összefüggések: A társadalmi-gazdasági fejlődés sajátos vonásai és az eltérő adottságok.	Természeti adottságok összevetése tematikus térképek alapján. Nyomtatott és elektronikus információhordozók alapján jellemző gazdasági adatok gyűjtése, rangsorok készítése. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Terméklisták összeállítása az észak-európai országokból származó hazánkban kapható termékekből. Példák gyűjtése a hazánkban is megtelepedett észak-európai vállalatokól. Tipikus tájak bemutatása képek, leírások alapján. Életképeket bemutató felvételek, filmrészletek, leírások elemzése és ismertetése. Aktuális hírek, újságcikkek gyűjtése és ismertetése	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Életvitel és gyakorlati ismeretek 1, 2, 3, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A		A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, é, k, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	5.5. Nyugat-Európa	4		Természeti és társadalmi jellemzők, gazdaságtörténeti szerep. Egyesült Királyság és Franciaország gazdaságának jellemző vonásai. Alapvető összefüggések: A természeti adottságok és a fejlődés sajátosságai. A gyarmatbirodalom és a gazdasági fejlődés. A természeti adottságok és a mezőgazdálkodás.	Természeti adottságok összevetése tematikus térképek alapján. Nyomtatott és elektronikus információhordozók alapján jellemző gazdasági adatok gyűjtése, rangsorok készítése. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Terméklisták összeállítása a térség országaira jellemző hazánkban kapható termékekből. Példák gyűjtése a hazánkban is megtelepedett nyugat-európai vállalatokról. Tipikus tájak bemutatása képek, leírások alapján. Életképeket bemutató felvételek, filmrészletek, leírások megbeszélése. Aktuális hírek, újságcikkek gyűjtése és ismertetése.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Idegen nyelv Művészetek Életvitel és gyakorlati ismeretek 1, 2, 3, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, é, k, p, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	5.6. Dél-Európa	4	Tipikus táj: mediterrán tengerpart. A Pireneusi-, az Appennini- és a Balkán-félsziget természeti adottságai, legfontosabb országainak (Spanyolország, Olaszország, Horvátország, Szerbia és Montenegró, Görögország) társadalmi-gazdasági jellemzői. Alapvető összefüggések: A természeti adottságok és a fejlődés sajátosságai. A természeti adottságok és a mezőgazdálkodás. A természeti és a kulturális adottságok és az idegenforgalom jelentősége.	Természeti adottságok összevetése tematikus térképek alapján. Nyomtatott és elektronikus információ-hordozók alapján jellemző gazdasági adatok gyűjtése, rangsorok készítése. Információgyűjtés keleti területek fejlődését befolyásoló társadalmi problémákról és azok következményeiről. A nemzetiségek területi elhelyezkedését bemutató térképek elemzése. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Terméklisták összeállítása a térség országaira jellemző hazánkban kapható termékekből. Példák gyűjtése a hazánkban is megtelepedett dél-európai vállalatokra. Tipikus tájak bemutatása képek, leírások alapján. Életképeket bemutató felvételek, filmrészletek, leírások megbeszélése. Kielőadás a mediterrán tájak építkezési jellegzetességeiről, a táplálkozási szokások sajátosságairól. Prospektusok, szóróanyagok alapján idegenforgalmi program összeállítása. A térségre jellemző környezeti problémák bemutatása példák alapján. Aktuális hírek, újságcikkek gyűjtése és ismertetése.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Művészetek Életvitel és gyakorlati ismeretek 1, 2, 3, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, é, k, p, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	5.7. Kelet-Európa	5	Természeti és társadalmi-gazdasági jellemzők. Ukrajna, Oroszország természeti erőforrásai, társadalmi-gazdasági jellemzői. Oroszország világ gazdasági szerepe. Alapvető összefüggések: A természeti adottságok és a fejlődés sajátosságai. Erőforrásokban való gazdaság és a világ gazdasági jelentőség. A természeti adottságok és a mezőgazdasági övezetek kialakulása. A társadalmi fejlődés és a gazdasági fejlettség.	Természeti adottságok bemutatása tematikus térképek alapján. Nyomtatott és elektronikus információ-hordozók alapján jellemző gazdasági adatok gyűjtése, rangsorok készítése. Oroszország világ gazdasági jelentőségének bemutatása adatok segítségével. Információgyűjtés a Kelet-Európa fejlődését befolyásoló társadalmi-gazdasági folyamatokról, sajátosságokról és azok következményeiről. A nemzetiségek területi elhelyezkedését bemutató térképek elemzése. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Terméklisták összeállítása a térség országaira jellemző hazánkban kapható termékekből. Példák gyűjtése a hazánkban is megtelepedett orosz vállalatokra. Hazánk és Oroszország gazdasági kapcsolatának bemutatása adatok alapján. A térségre jellemző környezeti problémák bemutatása példák alapján. Aktuális hírek, újságcikkek gyűjtése és ismertetése.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom 1, 2, 3, 6, 8.

8. évfolyam

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	1. Közép-Európa 1.1. Természeti képe	6	Helyzete a kontinensen, a további felosztás szempontjai. A szerkezeti felépítés jellemzői. A rögvídek jellemző természeti képe és természeti erőforrásai. Az Alpok és a Kárpátok jellemző természeti képe és természeti erőforrásai. A természeti környezet állapota. Alapvető összefüggések: A földrajzi helyzet, a szerkezet és az adottságok. A természeti adottságok és a gazdasági fejlődés.	Természeti adottságok bemutatása tematikus térképek alapján. Éghajlati diagramok elemzése, összehasonlítása. A középhegységi és a magashegységi tájak összehasonlítása filmrészletek, képek alapján. Az Alpok és a Kárpátok függőleges övezetességének összevetése képek, ábrák alapján. Kontúrtérképes feladatok megoldása. A térségre jellemző környezeti problémák bemutatása példák alapján.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Idegen nyelv 1, 2, 3, 6, 8.
Kulcskompetenciák: K, n, lk, p, k, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	1.2. A társadalmi-gazdasági fejlődés sajátosságai	3	Nyelvi és kulturális tagolódás. Eltérő fejlődési utak – eltérő fejlettség. A társadalmi-gazdasági átalakulás sajátos vonásai. Alapvető összefüggések: Eltérő fejlődési utak – eltérő fejlettség.	A népsűrűség, a nemzetiségek, a nyelvcsaládok területi elhelyezkedését bemutató térképek elemzése. Nyomtatott és elektronikus információ-hordozók alapján jellemző gazdasági adatok gyűjtése, rangsorok készítése. Információgyűjtés és kiselőadás a közép-európai országok fejlődését befolyásoló társadalmi-gazdasági folyamatokról, sajátosságokról és azok következményeiről. Aktuális hírek, újságcikkek gyűjtése és ismertetése.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Idegen nyelv 1, 2, 3, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, é, k, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: E, K, I, T	1.3. Közép-Európa országai. Gazdasági élet a röögvidékek, a magashegységek a síkságok tájain.	14	Németország természeti és társadalmi-gazdasági jellemzői. Lengyelország és Csehország természeti és társadalmi-gazdasági képe. Az Alpok országai: Ausztria, Szlovénia. A Kárpátok vonulatai között: Szlovákia, Románia. Alapvető összefüggések: A természeti adottságok és a gazdasági fejlődés sajátosságai.	Az egyes országok természeti és társadalmi-gazdasági adottságainak összehasonlítása. Nyomtatott és elektronikus információhordozók alapján jellemző gazdasági adatok gyűjtése, rangsorok készítése. A regionális gazdasági együttműködés jelentőségének bemutatása adatok alapján. Kiselőadás, tablókészítés a természeti és a kulturális értékekről. Turistaprogram összeállítása különböző forrásokból gyűjtött információk felhasználásával. Kiselőadás a sajátos hagyományok, táplálkozási szokások bemutatására. Aktuális hírek, újságcikkek gyűjtése és ismertetése.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Idegen nyelv Művészetek 1, 2, 3, 6, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, p, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: H, E, K, I, T	2. Hazánk, Magyarország 2.1. Földrajzi helyzetünk Európában és a Kárpát-medencében. Természeti környezetünk jellemzői.	10	Tényleges és viszonylagos földrajzi helyzet. Helyünk Európában és a Kárpát-medencében. A földrajzi fekvés és a medence-helyzet következményei. A földtörténet legfontosabb emlékei. Éghajlati, vízrajzi jellemzők. Természeti erőforrások. Természeti környezetünk állapota. Alapvető összefüggések: A medencehelyzet következményei. A földrajzi helyzet, a szerkezet és az adottságok. A természeti adottságok és a gazdasági fejlődés.	Helymeghatározási, tájékozódási és mérési feladatok Európa térképén. A Kárpát-medence rész tájainak azonosítása térképen, térképvázlaton. A szomszédos országok azonosítása térképen, kontúrtérképen. Különbféle adatok leolvasása és összehasonlítása a Kárpát-medencét ábrázoló tematikus térképekről (pl. éghajlat, népesség) A medencefekvés következményeinek bemutatása tematikus térképek alapján. Földtörténeti időszalag készítése a földtörténeti események bemutatására. Tematikus térképek (pl. éghajlati, vízrajzi, szerkezeti, talaj stb.) elemzése. Éghajlati diagramok elemzése, összehasonlítása. Időjárási, vízrajzi adatok gyűjtése internetes forrásokból. Az adatok ábrázolása grafikonon. Az észlelési helyek azonosítása a térképen. Időjárási térképek elemzése, következtetések levonása az adatok alapján. Kontúrtérképes feladatok megoldása. Adatgyűjtés a természeti erőforrásaink jelentőségével kapcsolatban. Tablókészítés a természeti értékekről önállóan gyűjtött anyagok felhasználásával. Kiselőadás védett természeti értékeinkről, nemzeti parkjainkról. Információgyűjtés és azok feldolgozása a környezet állapotáról, a szennyező forrásokról és a károsodás mérséklésének lehetőségeiről.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, é, k, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: H, E, K, I, T	2.3. Társadalmi-gazdasági sajátosságaink	7	Népesség- és településföldrajzi jellemzők. Gazdasági fejlődésünk sajátosságai. A nemzetgazdaság jellemzői. Helyünk és kapcsolataink szűkebb és tágabb környezetünkben, Európában és a világban. Alapvető összefüggések: A társadalmi fejlődés sajátosságai és a gazdasági fejlettség.	Népsűrűségi, néprajzi, a nemzetiségek területi elhelyezkedését bemutató térképek elemzése. Népesedési adatok gyűjtése, elemzése és ábrázolása. Településhálózat, közlekedési hálózat jellemzése tematikus térképek alapján. Jellemző településtípusok bemutatása leírások, képek, településtérképek alapján. Információgyűjtés a társadalmi-gazdasági rendszerváltás okairól, a bekövetkezett változásokról és azok hatásáról. A nemzetgazdaság jellemzésére alkalmas adatok gyűjtése, ábrázolása. A gazdasági adatok összevetése más országok adataival. A kivitel és a behozatal áruszerkezetének összehasonlítása.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom 1, 2, 3, 6, 7, 8.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, é, egy, p, k, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: H, K, I, TE, T, P	3.3. Barangolás a hazai tájakon	33	Alföld, Kisalföld, Nyugat-magyarországi peremvidék (Alpokalja), Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység. A nagytájak földrajzi helyzete, természeti adottságai, erőforrásai. A társadalmi-gazdasági élet sajátosságai, jellegzetességei. Tipikus tájak, termékek, szokások, hagyományok. A környezet állapota, védett természeti és kulturális értékek. Alapvető összefüggések: A természeti adottságok és a társadalmi-gazdasági jellemzők kapcsolata.	Helymeghatározási, tájékozódási és mérése feladatok hazánk térképén. A nagytájak azonosítása térképen, térkép vázlaton, kontúrtérképen. Adatok, jellemzők leolvasása különféle tematikus térképekről. Gyűjtőmunka az életkori sajátosságoknak megfelelő nyomtatott és elektronikus információhordozókból az egyes nagytájakhoz, jelentős településeikhez kapcsolódóan, tanári irányítással. Tabló, beszámoló készítése a gyűjtött anyagok felhasználásával. Egy-egy kiválasztott táj bemutatása rajzban, fényképen. Egy-egy kiválasztott táj néprajzi, kulturális jellemzőinek bemutatása. Tájleírások, versek gyűjtése az egyes tájakhoz, városokhoz kapcsolódóan. Jellemzők leolvasása várostérképekről. Kirándulási terv készítése. Program összeállítása külföldi barát számára. Bemutató, terméklista összeállítása az egyes tájakra jellemző termékekből. Puzzle játék hazánk, illetve egy nagytáj térképének felhasználásával. Térképi- és betűjátékok, rejtvények hazánk városaival, tájaival kapcsolatban. Egy-egy nemzeti park, vagy világörökség bemutatása rajzban, képeken, rövid beszámolóban. Egy-egy kiválasztott táj környezeti állapotának jellemzése, a veszélyforrások és a károsító hatások mérséklésének lehetőségei. Hazánk öröm- és bánattérképének elkészítése	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Művészetek Életvitel és gyakorlati ismeretek 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Fejlesztés	Témakör, rész- témák	Órák A	A tartalom kulcselemei	Tevékenységek	Kapcsolódás
Kulcskompetenciák: K, n, lk, é, egy, p, k, i. Kiemelt fejlesztési feladatok: H, K, I, TE, T, P	3.4. A régiók és a lakóhely földrajza	3	Viszonylagos és tényleges helyzet. Természeti és társadalmi-gazdasági adottságok, sajátosságok. Jellegzetes tevékenységek, termények és termékek. Szokások, hagyományok. A környezet állapota, védett természeti és kulturális értékek. Alapvető összefüggések: A természeti adottságok és a társadalmi-gazdasági jellemzők kapcsolata.	A régiókat és a megyéket ábrázoló térképek összevetése. Puzzle verseny: a régiók térképeinek összeállítása. Adatgyűjtés a régiók természeti erőforrásainak, társadalmi-gazdasági jellemzőinek összehasonlítására. Az adatok ábrázolása, rangsorok készítése. Adat és információgyűjtés a lakóhely természeti adottságairól, jellemző gazdasági tevékenységeiről. Képeskönyv összeállítása saját készítésű fotókból és rajzokból a lakóhelyről és közvetlen környezetéről. A lakóhely és környékére jellemző sajátos népszokások, hagyományok bemutatása. Terméklista összeállítása a lakóhelyen és környékén előállított termékekből. Beszélgetés: Miért szeretek itt élni? címmel. Vita vagy házi dolgozat: Ha én lennék a polgármester címmel. A lakóhely öröme és bánat térképének elkészítése Tanulmányi séta a lakóhely fontos intézményébe, üzemébe. Beszélgetés meghívott gazdasági szakemberrel a régió és a lakóhely társadalmi-gazdasági jellemzőiről.	Ember a természetben Ember és társadalom Informatika Magyar nyelv és irodalom Művészetek Életvitel és gyakorlati ismeretek 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.

A továbbhaladás feltételei

A tanulók tudjanak biztonságosan tájékozódni a térképen. Legyenek képesek információk leolvasására különböző térképekről és tudják azokat felhasználni az egyes kontinensek, illetve a tipikus tájak és országok bejelölésénél. Tudjanak tájékozódni a földgömbön. Legyenek képesek tanári irányítással tájéko-

zódni és válogatni a különféle földrajzi-környezeti tartalmú információs anyagokban és ezek gyűjteményeiben, valamint a megszerzett információk értelmezésére és feldolgozására. Tudjanak földrajzi tartalmú adatokat értelmezni, és azokból következtetéseket levonni. Legyenek tisztában az adatok nagyságrendbeli különbségeivel. Ismerjék fel és nevezzék meg térképen, illetve kontúrtérképen a tájékozódás szempontjából szükséges topográfiai fogalmakat.

Legyenek képesek az egyes kontinensek, tájak, országok természeti és a társadalmi-gazdasági jellemzőit bemutató képek, ábrák, adatsorok elemzésére, a természeti és társadalmi környezet alapvető összefüggések felismerésére tanári irányítás alapján. Tudják bemutatni az egyes kontinenseket, tipikus tájaikat, legfontosabb országaikat megadott szempontok alapján. Tudja bemutatni hazánk földrajzi környezetének természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőit megadott szempontok alapján különböző térképi információk felhasználásával. Legyenek képesek a jelentősebb hazai tájak földrajzi sajátosságainak, természeti, környezeti és társadalmi-gazdasági jellemzőinek bemutatása

Ismerjék fel a földrajzi környezetre kifejtett emberi, társadalmi hatások következményeit, értsék meg az egyéni felelősség fontosságát a környezetkárosító folyamatok mérséklésében.